

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра музичного мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету культури і мистецтв
Крохмальний Р. О.
_____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ

спеціальність 014 Середня освіта

спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво

освітній рівень Магістр

факультет культури і мистецтв

2018 – 2019 навчальний рік

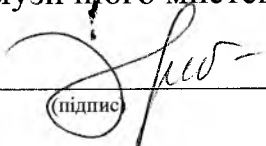
Робоча програма «Психологія музичних здібностей» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. –17 с.

Розробники: Кияновська Л. О., професор кафедри музичного мистецтва, доктор мистецтвознавства.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол від “ 16 ” травня 2018 року № 8

Завідувач кафедри музичного мистецтва

_____ (Тайнель Е. З.)
(підпис)

Ухвалено Вченою радою факультету культури і мистецтв

Протокол від “ 13 ” червня 2018 року № 11

© ЛНУ імені Івана Франка, 2018 рік

© Кияновська Л. О., 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 014 Середня освіта 014.13 Музичне мистецтво	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній рівень: Магістр	16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
залік	Залік, контрольна робота		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

МЕТА – сформувати у студентів наукові уявлення в галузі музичної психології і музичної педагогіки

Навчальна дисципліна «Психологія музичних здібностей» на факультеті культури і мистецтв є однією з важливих складових в процесі професійної підготовки майбутнього викладача музики в загальноосвітніх закладах та музиканта-виконавця.

Даний курс складений виходячи з потреб формування у студентів наукових уявлень в області музичної психології і музичної педагогіки, з метою піднімання рівня науково-теоретичної обізнаності, необхідної в практичній діяльності майбутнього педагога початкової та середньої ланки музичної освіти.

В рамках курсу велика увага приділяється сучасному стану викладання музичної психології і музичної педагогіки у вищих навчальних закладах. Це стосується перш за все вивчення таких тем, як «Увага, її значення і розвиток у музиканта-виконавця», «Слухові відчуття», «Формування логічної довільної музичної пам'яті» (музична психологія), а також «Зміст методів педагогічної дії при індивідуальній формі навчання», «Принципи підбору репертуару», «Періодичність і системність в розвитку виконавської техніки учня» (музична педагогіка).

Навчання психології музичних здібностей: використання конкретних ситуацій та практичних завдань, прагнення здійснити належну координацію і спадкоємність у вивченні курсів музичної психології, музичної педагогіки і авторських методик за допомогою розгляду проблем, актуальних для музично-педагогічної практики, згідно специфіки кожного предмету.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен знати: музичну психологію і музичну педагогіку;

В результаті вивчення даного курсу студент повинен вміти:

- розвивати здібності до аналізу і оцінки музично-педагогічних явищ з позицій придбаних сучасних науково-теоретичних знань;
- усвідомлено вживати фундаментальні положення музичної психології та психології музичних здібностей в практичній діяльності музиканта-педагога;
- самостійно працювати з педагогічною та психологічною методичною літературою.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична психологія як наука і мистецтво

Тема 1. Введення в історію музичної психології.

Роль і значення музики в суспільному житті (зародження музичної психології в надрах філософії, роздуми античних мислителів, спостереження і висновки). Теорія етоса. Теорія афектів. Принципи атомізму. Гештальтпсихологія. Науковий підхід до проблеми музичної психології (роботи М. Гельмгольца). Зміст музичних образів у формалістичній естетиці (дискусія Б.М. Теплова з Е. Гансліком).

Основні напрями досліджень музичних явищ (розвиток музичних здібностей, психологія музичного вчення і виховання, сприйняття музики, вдосконалення музичної пам'яті, соціологічні дослідження в області музичного мистецтва і т. п.).

Основні напрями музичної психології: психологія музично-виконавської діяльності, психологія музично-творчої діяльності, психологія музичного навчання і виховання, психологія музичної пропаганди і музично-критичної діяльності, музична психотерапія.

Тема 2. Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Рушійні сили творчості. Формування навику.

Переживання і враження на мові невербальної комунікації. Властивості музичності: можливість оперувати музично-слуховими уявленнями, відчуття ритму, здібність відчувати емоційну виразність звуковисотного руху (по Б.М.

Теплову). Внутрішні спонукання до творчості як основа мотивації творчості. Суспільне призначення музиканта.

Формування узгодженості дій людей в колективній грі музикантів і її значення для злагодженого суспільного життя. Роль самосвідомості для розвитку діяльності музиканта.

Тема 3. Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта-виконавця

Здатність зосереджуватися на виконуваний діяльності, уміння відключатися від побічних подразників як одна з найважливіших умов здійснення будь-якого виду діяльності людини (інтроверсія, екстраверсія), недоліки уваги і способи їх подолання в процесі спеціального тренінгу. Прийоми тренування уваги для музикантів (Л. Баренбойм).

Увага в широкому і вузькому значенні, направлена на попереднє або подальше (що спізнюється або випереджає). Контроль дій і досягнення рівня автоматичності дії.

Тема 4. Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, тембродинамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, рухові відчуття)

Слухові, тактильні, рухові, ритмічні і вібраційні (для вокалістів, духовиків, струнників) відчуття і їх значення в діяльності музиканта. Рівні відчуттів — порогові відчуття (свідомість) і підпорогові (підсвідомість).

Аналізатори і здібність звикання до дії подразника. Основні процеси взаємодії відчуттів: сенсibiлізація і синестезія; їх характерні особливості. Прийоми і методи розвитку звуковисотного, мелодійного, поліфонічного, гармонічного і тембродинамічного слуху, музично-слухових уявлень, метроритмічних і рухових відчуттів.

Тема 5. Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики і його розвиток.

Цілісне сприйняття музики з узагальненням в образі окремих засобів вираження. Сприйняття як процес категоризації (епоха, стильові напрями, жанр твору, характер художнього образу твору і т. п.). Емоційне «вчуття» у зміст твору в процесі його сприйняття.

Традиційне визначення музичного сприйняття — здібність до співпереживання настрою і відчуття, вираженого композитором в музичному творі. Архетипи (за Юнгом) і їх емоційний зміст. Порядок збагнення музичного твору в процесі його сприйняття:

- 1) виявлення головного настрою;
- 2) визначення засобів музичної виразності;
- 3) розгляд особливостей розвитку художнього образу;
- 4) виявлення головної ідеї твору;
- 5) розуміння позиції автора;

б) знаходження в творі власного особового сенсу.

Розвиток музичного сприйняття за допомогою постановки в ході цілеспрямованого виховання проблемних завдань і питань, активізуючих розумові і емоційні процеси.

Тема 6. Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті

Види пам'яті: рухова, емоційна, зорова, слухова і логічна пам'ять. Значення попереднього аналізу твору в розвитку музичної пам'яті. Роль свідомої розумової роботи в процесі заучування музичного твору. Важливість аналітичного підходу до роботи над художнім образом. Основні прийоми роботи по заучуванню музичного твору напам'ять: смислове згрупування і смислове співвідношення.

Принципи роботи над твором (по формулі І. Гофмана):

- 1) робота з текстом твору без інструменту;
- 2) робота з текстом твору за інструментом;
- 3) робота над твором без тексту (гра напам'ять);
- 4) робота без інструменту і без нот.

Тема 7. Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення

Закономірності музичного мислення (східної і західно-європейської музики). Різні види музичного мислення: наочно-образне, наочно-дієве, абстрактно-логічне. Музична логіка як матеріальна основа музичного твору. Мелодія, гармонія метроритм, динаміка, фактура — основні носії вираження сенсу. Інтонація як естетична категорія, що сполучає в собі емоційний і раціональний початок.

Освоєння логіки розвитку музичної думки: «повтор і зіставлення», «варіювання і чергування», «просування», «прогресуюче стискування», «компенсація». Створення проблемних ситуацій (протиріччя між знаннями і новими вимогами до них) в розвитку музичного мислення.

Тема 8. Уява. Розвиток музичної уяви

Три іпостасі музичного твору: записані композитором ноти; живе звучання, що створюється виконавцем на основі цих нот; взаємодія художніх образів музики з життєвим досвідом слухача.

Зв'язок музичної уяви з життєвим досвідом слухача. Художній і розумовий тип людей, особливості роботи з ними.

Доінструментальний період вивчення. Використання рольової гри як один з ефективних засобів підготовки до музично-виконавської діяльності. Розвиток і формування варіативного підходу до виконуваного музичного твору як основа розвитку у музикантів творчої уяви.

Тема 9. Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту

Природні задатки: чутливість аналізаторів, сила, рухливість і врівноваженість нервових процесів. Сенсорні соінтези, що дозволяють музикантам переводити образи музично-слухових уявлень у відповідні рухові реакції. Наслідуваність природних музичних здібностей. Генетична зумовленість здібностей (музична обдарованість).

Психологічні якості у виборі видів спеціалізації музичних професій (психодинамічна особливість темпераменту і характеру). Типи темпераменту: гіпертимний, застряваючий, емотивний, педантичний, тривожний, циклоїдний, демонстративний, збудливий, дистимний, екзальтований. Їх характерні межі в творчості великих композиторів.

Тема 10. Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці

Характеристика відчуттів і емоцій в різних проявах. Амбівалентність (суперечність) відчуттів. Когнітивна теорія дисонансу. Учення про етос і афекти як вираження емоцій засобами музики. Вибір вираження відчуттів в музиці за наступними ознаками:

- 1) по тональності;
- 2) по інтервалах, котрі зустрічаються;
- 3) по дисонансах;
- 4) по слову, що стоїть на початку кожної п'єси.

Змістовий модуль II. Здібності - як психологічний феномен

Тема 11. Загальні і спеціальні здібності.

Діагностика музичних здібностей. Дитяча музична обдарованість. Особливості прояву музичної обдарованості. Особливі умови, необхідні для повноцінної творчої реалізації обдарованих дітей.

Тема 12. Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі

- принцип самостійності і свідомості;
- принцип багатогранності занять;
- розвиток навиків читання з листа;
- формування творчих можливостей учнів;
- принцип розвиваючого вчення (теорія розвиваючого вчення Г.М.

Ципіна);

- критерії і принципи відбору музичного матеріалу.

Негативні тенденції в методиці викладання (трафаретність, консерватизм, «механічне зубріння», вузькоремісничий підхід).

Тема 13. Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктивний і об'єктивний початок в підборі репертуару

Тема 14. Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б.	інд .	с. р.		л	п	ла б.	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Музична психологія як наука і мистецтво												
Тема 1. Введення в історію музичної психології.	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6
Тема 2. Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Рушійні сили творчості. Формування навику.	8	2	2			4	7	0,5	0,5			6
Тема 3. Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта-виконавця	8	2	2			4	7	0,5	0,5			6
Тема 4. Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, темброво-динамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, рухові відчуття)	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6
Тема 5. Сприйняття. Категоризація сприйняття.	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6

Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики і його розвиток.												
Тема 6. Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6
Тема 7. Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення.	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6
Тема 8. Уява. Розвиток музичної уяви	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6
Разом за змістовим модулем І.	52	10	10			32	54,5	2,5	4			48
Змістовий модуль 2. Здібності - як психологічний феномен												
Тема 9. Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту	7	1	1			5	6,5	0,25	0,25			6
Тема 10. Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці	6	1	1			4	6,5	0,25	0,25			6
Тема 11. Загальні і спеціальні здібності.	6	1	1			4	6,75	0,25	0,5			6
Тема 12. Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі	6	1	1			4	6,5	0,25	0,25			6
Тема 13. Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктивний і об'єктивний початок в підборі репертуару	6	1	1			4	4,5	0,25	0,25			4

Тема 14. Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.	7	1	1			5	4,75	0,25	0,5			4
Разом за змістовим модулем 2	38	6	6			26	35,5	1,5	2			32
Усього годин	90	16	16			58	90	4	6			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Введення в історію музичної психології.	1
2	Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Русійні сили творчості. Формування навику.	2
3	Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта- виконавця	2
4	Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, темброво-динамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, рухові відчуття)	1
5	Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики і його розвиток.	1
6	Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті	1
7	Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення	1
8	Уява. Розвиток музичної уяви	1
9	Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту	1
10	Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці	1
11	Загальні і спеціальні здібності	1
12	Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі	1
13	Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктний і об'єктивний початок в підборі репертуару	1

14	Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.	1
Усього годин		16

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Введення в історію музичної психології.	1
2	Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Рушійні сили творчості. Формування навичку.	2
3	Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта- виконавця	2
4	Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, темброво-динамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, рухові відчуття)	1
5	Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики і його розвиток.	1
6	Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті	1
7	Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення	1
8	Уява. Розвиток музичної уяви	1
9	Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту	1
10	Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці	1
11	Загальні і спеціальні здібності	1
12	Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі	1
13	Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктний і	1

	об'єктивний початок в підборі репертуару	
14	Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.	1
Усього годин		16

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Введення в історію музичної психології.	4
2	Особа і діяльність музиканта. Ознаки музичності і особливості особи музиканта. Рушійні сили творчості. Формування навичку.	4
3	Увага. Увага і контроль. Увага, її значення і розвиток в діяльності музиканта- виконавця	4
4	Відчуття. Взаємодія відчуттів. Відчуття від обертонів. Слухові відчуття (мелодійний слух, гармонійний слух, поліфонічний слух, темброво-динамічний слух, музично-слухові уявлення, метроритмічні відчуття, рухові відчуття)	4
5	Сприйняття. Категоризація сприйняття. Несвідомі аспекти музичного сприйняття. Сприйняття музики і його розвиток.	4
6	Пам'ять. Основні види пам'яті. Формування логічної довільної музичної пам'яті	4
7	Мислення. Особливості видів музичного мислення. Логіка розвитку музичної думки і музичного мислення	4
8	Уява. Розвиток музичної уяви	4
9	Здібності, темперамент і характер. Класифікація типів темпераменту	5
10	Емоції. Взаємовідношення емоцій і відчуттів. Емоції в музиці	4
11	Загальні і спеціальні здібності	4

12	Деякі педагогічні прийоми, які формують музичні здібності на початковому етапі	4
13	Принципи підбору репертуару. Основні принципи вивчення і їх роль в підборі репертуару. Суб'єктивний і об'єктивний початок в підборі репертуару	4
14	Педагогічні аспекти технічного розвитку навчання учнів при індивідуальній формі.	5
Усього годин		58

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Лекції, презентації, інструктаж, практична робота з підготовки програм з музикотерапії, музично-психологічні експерименти, психологічні розстановки, практична робота в малих групах над творчими завданнями.

11. Методи контролю

Контроль виконання підсумкової роботи включає поточний контроль за виконанням розрахунків за трьома розділами. Оцінка виконання та захисту курсової роботи проводиться за 100-бальною шкалою.

Підсумковий контроль, форма: залік в кінці семестру, тести, усний.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	44	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70		
E	51-60	задовільно	
FХ	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
---	------	---	--

13. Методичне забезпечення

Авторські розробки:

Робоча програма «Психологія музичних здібностей» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта спеціалізація 014.13 Музичне мистецтво. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. –17 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Авратинер В.И. Обучение и воспитание музыканта-педагога.
2. М.: ГМПИ им. Гнесиных, 1981.
3. Амонашвили Ш.А. О педагогике творящей. М.: МПГУ, 1997.
4. Античная музыкальная эстетика. М., 1960.
5. Арановский М.Г. Проблемы музыкального мышления. М.,
6. 1974.
7. Арчажникова Л.Г. Проблемное обучение как фактор формирования творческого мышления студентов // Методы активизации музыкального воспитания. Саратов, 1975. Вып. 2.
8. Бакланова Н. Обучение выразительному исполнению произведений // Новые исследования в педагогических науках. 1975.
9. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство., Л., 1974.
10. Беркман Т.Л. Индивидуальное обучение музыке. М.: Просвещение, 1964.
11. Брукнер Дж. Психология познания. М., 1977.
12. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов н/Д: Изд-во «Феникс», 1998.
13. Головинский Г.Л. О вариативности восприятия музыкального образа // Восприятие музыки: Сб. статей / Под ред. В. Максимова. М., 1980.
14. Гончаров Н.В. Гений в искусстве и науке. М., 1991.
15. Готсдинер А.Л. Дидактические основы музыкального развития учащихся: К проблеме обучения и развития в музыкальной педагогике // Вопросы музыкальной педагогики / Ред.-сост. В.И. Руденко. М., 1980. Вып. 2.
16. Изард К. Эмоции человека. М., 1980.
17. Коган Г. У врат мастерства. М., 1961.
18. Кулясов И.П. Специфика учебно-воспитательного процесса в классе фортепиано музыкально-педагогического факультета. М.: МПГИ, 1982.
19. Леонгард К. Акцентуирование личности. Киев, 1981.
20. Маккиннон Л. Игра наизусть. Л., 1967.
21. Мануйлов О.А. О техническом развитии учащихся фортепианного класса. М.: МПГИ, 1982.
22. Матонис В.П. Музыкально-эстетическое воспитание личности. Л., 1988.

23. Муцмахер В.И. Совершенствование музыкальной памяти в процессе обучения игре на фортепиано: Учеб. пособие. М., 1984.
24. Назайкинский Е.В. О психологии музыкального восприятия. М., 1972.
25. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. М., 1987.
26. Немов Р.С. Психология. М., 1990.
27. Петрушин В.И. Музыкальная психология. М.: ВЛАДОС, 1997.
28. Пискунов А.И. Теория и практика педагогического эксперимента. М.: МПГИ, 1979.
29. Полякова Е.С. Психолого-педагогические предпосылки формирования нравственных качеств учащихся в процессе индивидуальных занятий. М.: МПГИ, 1982.
30. Проблемы формирования творческой личности в музыкальном вузе: Сб. тр. МГК им. П.И. Чайковского. М., 1983.
31. Рапацкая Л.А. Русская художественная культура. М.: ВЛА-
32. ДОС, 1988.
33. Ражников В.Г. Резервы музыкальной педагогики. М., 1980.
34. Ражников В.Г. Три принципа новой педагогики в музыкальном обучении // Вопросы психологии. 1989..
35. Родин В.А. Содержание методов педагогического воздействия
36. при индивидуальной форме обучения. М.: МПГИ, 1982.
37. Роллан Р. Музыканты наших дней. М., 1938.
38. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. М., 1982.
39. Тарасова К.В. Онтогенез музыкальных способностей. М., 1988.
40. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей. М., 1947.
41. Теплов Б.М. Психологические основы художественного воспитания // Известия АПН РСФСР. М.; Л., 1947.
42. Теплов Б. М. Избранные труды: В 2 т. М., 1985.
43. Фейгин М.Э. Индивидуальность ученика и искусство педагога. М., 1975.
44. Цагарелли Ю.А. Диагностика музыкального воображения //
45. Психологические и педагогические проблемы музыкального образования. Новосибирск, 1986. Вып. 4.
46. Цыпин Г.М. Обучение игре на фортепиано. М., 1984. Гл. 3: Музыкальный слух и его развитие.
47. Цыпин Г.М. Музыкант и его работа. М., 1988.
48. Чудновский В.Э. Воспитание способностей и формирование
49. личности. М., 1986.
50. Шестаков В.Г. От этоса к аффекту. М., 1975.
51. Шибутани Т. Социальная психология. М., 1969. Разд. «Самосознание и участие в группах».
52. Шульпяков О.Ф. Техническое развитие музыканта исполнителя. Л.: Музыка, 1973.
53. Шульпяков О.Ф. Проблема единства художественного и технического в теории и практике музыкального исполнительства. Новосибирск, 1987.
54. Юдин А.П. Новый музыкальный материал в структуре обучения музыкальному исполнительству. М.: МПГИ, 1990.

ДОДАТКОВА

55. *Альтшуллер Г. С.* Как научиться изобретать. Тамбов, 1961.
56. *Альтшуллер Г. С.* Алгоритм решения изобретательских задач. — «Проблемы научного и технического творчества. Материалы к симпозиуму (июнь 1967 г.)». М., 1967.
57. *Ананьев Б. Г.* Психология чувственного познания. М., 1960.
58. *Анохин П. К.* Узловые вопросы в изучении высшей нервной деятельности. — «Проблемы высшей нервной деятельности». Под. ред. П. К. Анохина. М., 1949.
59. *Анохин П. К.* Методологический анализ узловых проблем условного рефлекса. М., 1962.
60. *Анциферова Л. И.* Исследование психологии мышления в капиталистических странах. — «Основные направления исследований психологии мышления в капиталистических странах» М., 1966.
61. *Анциферова Л. И.* Интроспективный эксперимент и исследование мышления в Вюрцбургской школе. — «Основные направления исследований мышления в капиталистических странах». М., 1966
62. *Архипов В. М.* О материальности психики и предмете психологии — «Советская педагогика», 1954, № 7.
63. *Батюшков Ф. Д.* Творчество. — «Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона», 1901.
64. *Бернштейн С. М.* Психология научного творчества. — «Вопросы психологии», 1965, № 3.
65. *Бернштейн С. М.* О природе научного творчества (по зарубежным материалам). «Вопросы философии», 1966, № 6.
66. *Веккер Л. - М., Ломов Б. Ф.* О чувственном образе как изображении. — «Вопросы философии», 1961, № 4.
67. *Вудвортс Р.* Экспериментальная психология. М., 1950.
68. *Грузенберг С. О.* Психология творчества. Минск, 1923.
69. *Грузенберг С. О.* Гений и творчество. Л., 1924.
70. *Дьяков И. Н., Петровский Н. В., Рудик П. А.* Психология шахматной игры. М., 1926.
71. *Леонтьев А. Н.* Проблемы развития психики. М., 1959.
72. *Матюшкин А. М.* Некоторые проблемы психологии мышления. — «Психология мышления». Сборник переводов с английского и немецкого под ред. А. М. Матюшкина. М., 1965.
73. *Мах Э.* Введение к учению о звуковых ощущениях Гельмгольца. 1879.
74. *Медведев Н. В.* Теория отражения и ее естественнонаучное обоснование. М., 1963.
75. *Ньюэлл А., Шоу Дж. С., Саймон Г. А.* Процессы творческого мышления. — «Психология мышления». Сборник переводов с немецкого и английского под ред. А. М. Матюшкина. М., 1965.
76. *Пономарев Я. А.* Исследование психологического механизма творческого (продуктивного) мышления. Автореф. канд. дисс. М., 1958а. *Пономарев Я. А.* О взаимодействии и развитии. — Докл. АПН РСФСР, 1959, № 1.

77. *Пономарев Я. А.* Взаимоотношение прямого (осознаваемого) и побочного (неосознаваемого) продуктов действия. — «Вопросы психологии», 1959а, № 4. *Пономарев Я. А.* Задержки развития внутреннего плана действий и их ликвидация. — «Новые исследования в педагогических науках», вып. IV. М., 1965а.
78. *Пономарев Я. А.* Развитие внутреннего плана действий в процессе обучения. — «Возрастные возможности усвоения знания». М., 1966.
79. *Рейтман У. Р.* Познание и мышление. Пер. с английского. Под ред. А. В. Напалкова. М., 1968.
80. *Ретанова Е. А., Зинченко В. П., Вергилес Н. Ю.* Исследование перцептивных действий в связи с проблемой инсайта. — «Вопросы психологии», 1968, № 4.
81. *Рибо Т.* Творческое воображение. СПб., 1901.
82. *Розен Г. Я.* Обзор литературы по проблемам научного и технического творчества в США. — «Исследования по психологии научного творчества в США». М., 1966.
83. *Савич В. В.* Творчество с точки зрения физиолога. — «Творчество», 1923.
84. *Теплое Б. М.* К вопросу о практическом мышлении (Опыт психологического исследования мышления полководца по военно-историческим материалам). — «Ученые записки МГУ», вып. 90. 1945.
85. *Теплое Б. М.* Об объективном методе в психологии. М., 1952.
86. *Тихомиров О. К.* Принцип избирательности в мышлении. — «Вопросы психологии», 1965.
- 87.
88. *Anderson H. H.* (ed.) Creativity and its Cultivation. N.Y., 1959.
89. *Brogden H. E., Sprecher T. B.* Criteria of Creativity. — In: "Progress and Potential", ed. by .C. W. Taylor. N.Y., 1964.
90. *Getzels J. W., Jackson P. W.* Creativity and intelligence. Explorations with gifted students. N.Y., 1962.
91. *Ghiselin B.* Ultimate Criteria for Two Levels of Creativity. — In "Scientific Creativity", ed. by C W. Taylor and F. Barron. N.Y., 1963.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

92. <http://www.vsehorosho.org/russian/lifemagic.html>
93. <http://www.educate.com.ua/book/0/54070.html>
94. <http://www.lib.ua-ru.net/diss/vved/161722.html>
95. <http://shop.bambook.com/scripts/pos.showitem?v=1&ite=78673>
96. http://cjciry.ru/news/content/statya_142.php
97. <http://in1.com.ua/article/24533/>
98. <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/PSY/LOGINOVA/index.htm>